

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 6. julija 2023 - Leto XXXIII, št. 27

stran 2

SEMINAR SLOVENSKEGA JEZIKA ZA PORABSKE UČITELJE

»ŽMETNO JE BILAU ...«
stran 3

18. MEDNARODNI LONČARSKI TABOR NA DOŠ ŠTEVANOVCI
stran 5

TRAVNIKE MO OBNAVLALI NA GORIČKOM
stran 10

SEMINAR SLOVENSKEGA JEZIKA ZA PORABSKE UČITELJE

Prejšnji teden je v Ljubljani v organizaciji Zavoda Republike Slovenije za šolstvo, območna enota Ljubljana, in Centra za narodnostno šolstvo Zavoda za šolstvo Madžarske potekal semi-

li naš občutek poklicnosti, da opravljamo delo, ki je zelo pomembno za obstoj jezika, naše skupnosti v Porabju. Kot je višja svetovalka Valentina Novak simbolično zatrnila, »delamo na

prikazala, kako doživljati dvo-/večejezičnost. S predstojnico Miriam Stanonik smo obravnavali glasbeno pravljico od načrtovanja do izvedbe in se lotili strateške igre spoznavanja empatije prek gibanja.

skih šolah z zavedanjem, da se otroci skozi glasbo, šport, gledališče, zgodbe, igre ... veliko lažje navdušijo za slovenski jezik. Če bomo uspeli vzgojiti generacije, ki bodo slovenščino

venske osamosvojitve v strupu in primere dobre prakse pri delu z učenci. Z Jožico Gramc pa smo delali različne vaje za vzbujanje empatije, pozornosti, umirjanja, čutenja s skupino. Spoznali

Vključevanje sodobnih didaktičnih pristopov v poučevanje slovenščine. Delavnica z lektorico Mojco Jesenovec

nar slovenskega jezika in kulture za porabske učitelje, vzgojiteljice in kulturne delavce. Vodja jezikovnega izpopolnjevanja je bila višja svetovalka za narodnostno šolstvo Valentina Novak, ki je pripravila bogat in pester program. Na seminarju je bilo 15 udeležencev. Po prihodu v Ljubljano sta nas lepo sprejela in nagovorila predstojnica soboške območne enote zavoda za šolstvo Darja Klemenčič Farič in predstavnik slovenskega ministrstva za šolstvo Roman Gruden. »Pustite se odpreti in začutite utrip Ljubljane,« sta nas spodbujala. K temu je pripomogla izvrstna predstavitev kulturno-zgodovinskih znamenitosti slovenskega glavnega mesta, ki smo jih spoznavali s pomočjo predstojnice območne enote Ljubljana Miriam Stanonik. Prvi dan smo zaokrožili s prijetno vožnjo z ladjico po Ljubljani. Tudi ob tej priložnosti so nas gostitelji spodbujali z lepimi besedami in krep-

enem krovu, veslamo v isto smer, pri tem pa je izjemen in pomemben prav vsak.« V naslednjih dneh so nas čakala zanimiva in koristna predavanja. S sodelav-

Skupaj zmoremo vse.

ko dr. Mihaelo Knez smo spoznavali sodobne didaktične pristope pri poučevanju slovenščine in primere dobre prakse. Lektorica za slovenski jezik na sombotelski univerzi Mojca Jesenovec je na izjemno zanimiv način predstavila obravnavo literarnih besedil pri pouku, na primeru svoje družine pa nam je

Četrty dan seminarja je potekal nadvse aktivno. Na jutranji kavi smo se dobili na Nebotičniku, znameniti stavbi sredi Ljubljane, kjer se nam je pridružil predstavnik urada za Slovence v zamejstvu in po svetu dr. Robert Kojc. Malo kasneje se je naša skupina v parlamentu udeležila vseslovenskega srečanja, ki se je potekalo ta dan. Udeležence, med njimi zbrane Slovence, ki živijo zunaj meja države, je nagovoril tudi minister Matej Arčon. »S slovenskim jezikom se vse začne in konča. Na ura-

Vseslovensko srečanje v parlamentu

obvladale in jo bodo imele rade, potem se nam tudi za vidno dvojezičnost in javno rabo slovenskega jezika ne bo treba bati,« je povedal. V zgodnjih popoldanskih urah smo imeli čast gostovati v predsedniški palači. Sprejela nas je predsednica Republike Slovenije Nataša Pirc Musar, s katero smo se ob sproščenem pogovoru dotaknili aktualnega položaja šolstva v Porabju. V razgovoru so se nam porodile številne ideje, tako da lahko po vrnitvi v Porabje spet skupaj kujemo načrte za nove podvige. Predsednica države je po našem obisku na svoji uradni Facebookovi strani zapisala, da izjemno spoštuje učiteljice in učitelje slovenščine v zamejstvu, ter pohvalila njihov prispevek pri ohranjanju slovenskega jezika in kulture. Popoldne so nas čakala še zadnja navdihujoča predavanja. Vilma Brodnik in Vojko Kunaver sta nam predstavila zgodovino slo-

smo tehnike, kako se naučiti bolje povezati. Učenje razumevanja čustev ljudi okoli nas, pravilnega ravnanja in razumevanja tega, kar se dogaja okoli nas, so osnovni stebri, ki jih moramo razviti pri delu. Bil je lepo dokončanje strokovnega programa. Za zadnji dan nam je ostalo še malo kulturno-umetniškega in znanstvenega spoznavanja. Najprej smo se odpravili na ogled Narodne galerije, kjer smo se udeležili vodstva po stalni zbirki. Slednja postaja pa je bila Hiša eksperimentov. Tu smo najprej samostojno izvajali različne poskuse, kasneje pa smo na dogodivščini spoznali veliko zanimivega o različnih plinih. Bil je teden poln čustev, veliko novega znanja, spodbudnih besed, dobrih odnosov in sodelovanja. Tako smo na najlepši način začutili utrip Ljubljane in utrip drug drugega.

Nikoletta Vajda-Nagy

Benjamin Langner - Von Höveling - napovedovalec, avtor radijskih oddaj, prevajalec...

»Žmetno je bilau gorrasti brez starišov«

Za Benjamin Langnera - Von Hövelinga, steroga poznamo najbolje kak napovedovalca, voditela in avtora radijskih oddaj, bi si sto zavolo njegovoga priimka (vezetéknev) tak brodo,

dopistila, ka bi za njega skrbela stara mati, stera je te bila stara že več kak 60 lejt: »Gda sam začno v prvi razred oditi, sam prišo nazaj v Böltince in te je leko stara mati za mene skrbela.

šolci so prišli s stariši, ge sam pa biu furt sam. Tau je nej biu tak lejpi občutek. Ali mogo sam skauz toga titi, pa če sam steu ali nej«.

Po zgotovljeni osnovni šauli v domanji Böltincej se je naprej šaulival: »Te je ške bila Jugoslavija, meli smo usmerjeno izobraževanje, tak ka sam ges vöodabrau lotmerško gimnazijo, in tau takšo smer, v steroj se je nej trbelo včiti matematike, fizike, biologije in kemije, meli pa smo več vör večnja gezikov pa psihologijo, sociologijo in drüge družboslovne predmete. Pauleg slovenskoga, angleškoga in nemškoga gezika sam se včiu ške italijanščino.«

Po končani gimnaziji se je na ljubljanski Filozofski fakulteti vpiso na študij nemškoga in slovenskoga gezika: »Kak tau pač žitek prinese, mi je enoga dneva kolegica pravla, ka mam lejpi glas, pa ka bi leko šau na avdicijo na Radio glas

no-informativnom programi, pauleg toga pa smo se te tam, pri zdaj že pokojni Ajdi Kalan, trikrat na keden včili, kak trbej prav gučati pred mikrofonom.« In te je prišo telefonski klic

delovanji s Pokrajinsko in študijsko knjižnico Murska Sobota že večkrat organizirala pravljicne večere za vözraščene lidi. Letos na sprtoletje so v sodelovanji s Porabskim kulturno-turis-

Mali Beno s svojo mamo

ka je on v Prekmurje prišo s tihinskoga, samo ka je nej tak, vej pa je on gorraso kak Benjamin Horvat.

»Té priimek sam prejkvzeu od svojoga partnerja, steri je gorraso v Dajčlandi, pauleg granice s Holandijo. Ges sam njega spozno pred 15. lejti v enoj knjigarni v avstrijski Radgoni, vej pa je on tam delo v enom špitali za rehabilitacijo,« je prva raztolmačo Benjamin, steromi je beteg pred petimi leti vzeu svojoga partnerja, tak kak je v svoji detečih lejtaj na žalost zgübo tüdi oba stariša: »Moja oča in mati sta na en vüzenski pondelek večer mela prometno nesrečo. Njiva sta se šla šetat pa jiva je en auto tavidaro. Tau se je zgaulo te, gda sam biu ges star tri lejta. Oča je včasi mrau, mama pa za posledicami nesreče dvej lejti sledkar.« Po očovi smrti je gorraso pri najmlajši sestri svojoga dejdeka v Avstriji, malo naprej od Gradca, vej pa je vlast v Sloveniji prva nej

Istina pa gé, ka sam dosta cajta preživo pri svoji žlati v Avstriji, sploj ob koncih kedna pa v cajti počitnic. Tam smo gučali tak slovenski kak nemški, tak ka sam gorraso z obema gezikoma.« Pravi, ka je zavolo vsej tej nevol njegva mladost

Benjamin Langner - Von Höveling z nekdešnjim avstrijskim predsednikom Heinzom Fischerom leta 2015 na Tromejniki

nej bila lejka, »vej pa sam v Avstriji nej biu glij Avstrijec, v Sloveniji pa nej Slovenec. Žmetno je bilau gorrasti brez starišov. Najbole sta mi oča pa mati falila te, gda sam meu prvo obhajilo pa birmo, pa tüdi te, gda sam meu maturantski ples. So-

Ljubljane. Nikdar sam si prva nej brodo, ka mo na radioni delo, te pa se je tau zgaulo, vej pa so me vzeli. Tam sam osto eno leto, po tistom pa je mela RTV Slovenija razpis, pa sam se prijavo ta. Vzeli so me in sam dvej leti delo v dnev-

Na Murskom vali je začno delati leta 1993.

iz Murske Sobote, prej ka tüdi na Murskom vali trnok fejst nücajo človeka, steri zna poročila napisati in jih tüdi prešteti: »Eno soboto sam prišo pa smo se zgučali za sodelovanje. Tri mesece sam ške brodo, ka naj napravim, aj naj ostanen v Ljubljani ali dem domau v Prekmurje. In pred 30. lejti sam se odlaučo, ka pridem domau.«

Z Murskim valon je duga leta sodelüvo kak honorarni sodelavec, in sicer kak samozaposleni v kulturi, zadnje leto pa pau pa redno sodelüje z Romicom, romskim informativnim centrom, v okviru steroga v Murski Soboti delüvle tüdi istoimenski radio: »Ge sam v svojom žitki biu samo dvej leti redno zaposleni, pa ške tau nej na radioni, liki indri. So prednosti in slabosti, sploj če si betežen, je nej lejko. Maš pa vseeno več svobode, ležej si sam zberaš, ka boš delo.« Znamo ka je Zveza Slovencev na Madžarskem v so-

tičnim društvom Andovci v toj najmenšoj porabskoj vesnici pa pripravili takši dogodek, na sterom je sodelüvo tüdi naš sogovornik. »Mi smo nej bili večer, liki podnevi. Morem prajti, ka ges rad odim v Porabje, zatau ka brodim, ka tü cajt malo inachi teče, pa ka je lüstvo bole umirjeno,« ške povej Benjamin, steri rad tüdi vodi prireditve, sploj kulturne, občasno pa se spravla tüdi s prevajanjom. Med drüгим se rad spominja tüdi srečanja predsednikov trej sausednih rosagov - Heinz Fischer, Jánosa Ádera in Boruta Pahora - na Tromeji leta 2015. »Morem prajti, ka sam furt tau delo, ka sam rad delo. Brodim, ka je tau v žitki tüdi najbolje fontoško,« je na konci ške cujdau Benjamin Langner - Von Höveling.

Silva Eöry
Foto osebni arhiv
Benjamin Langnera -
Von Hövelinga

PREKMURJE

Leto se je začnilo

V cajti okauli 25. junijuša, dneva državnosti, steri je največji sveitek v Sloveniji, tudi v Prekmurju občine pripravijo takša pa načiša slava in prireditve. V Murski Soboti so pripravili tradicionalni festival Soboški dnevi. Na odri, steroga so letos pá postavili na travniki pouleg grada, so se notpokazali različni goslarge. Med drugim so lidge leko uživali ob nastopaj Magnifica, skupine Perpetuum Jazzile in tudi Vlada Kreslina.

Čiglij dostokrat tak vövidi, ka je leto tisti cajt v leti, gda nega dostakulture, je nej glij tak. Istina je, ka gé v Prekmurju dostakakših pa načiših prireditvev, na sterih je bole vse namenjeno zabavi, ali vseeno ljubitelji kulture tudi pridejo na svoj račun. V mejsceaj juliji in avgustuši so lidge v Murski Soboti zdaj že več lejt včeni, ka pridejo v petek večer na Trg kulture, gé se v okviru Soboškega poletja na odri notpokažejo različni glasbeniki ali skupine. V soboto se godi neka podobnoga, s tem, ka je oder menši, prizorišče pa bole intimno, zatau se tej večeri zovejo Skrito dvorišče. Tau pa je na dvauri nekdešnje erične krčme Central.

Nej samo v prekmurjskom glavnom varaši, tudi po drugi prekmurjskih krajih organizatori vleti pripravljajo tradicionalne prireditve. Med vekšimi sta Poletje v Moravskih Toplicah (6.7. do 28.8.) in Pomurski poletni festival v Veliki Polani (29.7. in 5.8.). Dosta vsega de se godilo tudi v Lendavi. Na terasi v Centri Bánffy so že 16. junijuša začnili pripravlati glasbene večere in do jih ške do 18. avgustuša. Konec meseca pa de vse v znamenji Festivala Vinarium, steroga glavni tau de Bogračfest, in tau 26. avgustuša. Ovak pa mate v Lendavi do konca meseca julijuša ške cajt, ka si poglednete tudi razstavo iz cikla Velikani svetovne likovne umetnosti z naslovom Andy Warhol...

Silva Eöry

ŠPORTNI DAN IN VAŠKI EKSATLON V ŠTEVANOVCIH

V soboto, 17. junija, smo spet organizirali Športni dan in vaški eksatlon v Števanovcih. Prireditve je bila več kot lokalna, saj so se nam letos pridružile ekipe iz drugih krajev (iz Andovcev, Monoštra in Slovenske vesi) in smo imeli udeležence tudi iz Verice - Ritkarovcev.

Razpoloženje je bilo na prireditvi zelo sproščeno.

Letošnji program je potekal drugače kot lani, v bolj skromni izvedbi, tokrat smo namreč prejeli manj denarja kot leto prej. Razpoloženje pa je bilo mogoče bolj sproščeno. Razveseljivo je, da smo uspeli pridobiti dodatnega pokrovitelja za našo prireditvev. Trajno majsko deževje nas je oviralo, da bi imeli dogodek na starem mestu, vendar nam je ravnateljica Dvojezične osnovne šole (DOŠ) Števanovci priskočila na pomoč in nam odstopila šolsko športno igrišče.

Kaj je recept za uspešen program? Sodelovanje. Predsednica našega društva ni taka, ki je samo prisotna na prireditvi, ona je od prve do zadnje minute dejavna: nakupuje, pakira, pospravlja, telefonira, ukrepa, kuha, peče in dela še marsikaj ... vendar pri tem ni sama. Imamo Renato, ki brez kakšnega zaposila ali da bi kaj spraševala prinese z doma vse, kar je potrebno za tekmovanje. In se, ne vemo kako, pri Mijalinih najde vse: železne vile, deset peharjev, pa tudi kar deset železnih kant. Nismo mogli prositi ničesar, česar nam teta Margita ne bi dala rade volje, kljub temu, da včasih teh stvari nismo mogli vrniti oz. smo jih vrnili v drugačnem stanju, kot smo jih dobili.

V sredo smo vprašali Kristijana: Kaj je novega? Pravi, da bi bilo treba pokositi travo, pa potem navaja vse minule dni, zakaj katerega dne ni mogel priti kositi. Pogledali smo se in na ves glas zakrohotali, saj tudi v soboto ne bo mogel kositi, ker bosta skupaj z ženo pekla klobase na prireditvi našega društva.

Seveda obstajajo še Norbi, Laci, Jože, Šanji, Tomi, Zoli, Csabi, Imi, Attila (včasih jih je več z istim imenom) ..., ki - ne morem trditi, da vedno z navdušenjem - vendar res vedno pomagajo in delajo, kar jim ženske narekujejo. Vozijo traktor, pripeljejo in postavijo

klopi, zberejo pripomočke in - če je potrebno - igrajo nogomet ali se pridružijo kakšni ekipi pri spretnostnem tekmovanju, Patrik nam pričara elektriko tja in takrat, kjer in kadar jo potrebujemo. (Imen žensk in punc, ki so nam vedno v pomoč, seveda - zaradi omejenega obsega prispevka - ni mogoče naštet.) Tako se izraža uslužnost.)

Poleg tega, da se je sobotnega vaškega eksatlona udeležilo šest ekip, bi še radi poudarili, da so bile na prireditvi vse generacije: od nekaj mesecev starega dojenčka do upokojencev, pohvala gre vsem! Otroci vidijo, da starši in stari starši grejo, pakirajo in pripravljajo stvari, organizirajo ..., tako se lahko vsi dobro počutimo. Za to je treba tudi storiti nekaj. In še več: mi moramo storiti največ, saj otroci delajo to neobvezno, uživajo v tem in so ponosni nase, mi pa smo ponosni na njih. Temu se reče zgledno ravnanje. Upam, da smo se imeli vsi lepo. Vaški eksatlon je vodil László Soós, med vsemi devetimi nalogami so bile najbolj popularne »discipline«: brcanje gumijastih škornjev (Riči Hodač je bil pri tem najuspešnejši - seveda, zaradi njegovih izkušenj v nogometu), nošenje žensk, tekmovanje v hitrostnem požiranju hrane, vendar so člani vseh ekip pošteno opravili vsa dela in robkali koruzo, prebirali kamne ali se splazili v vrečo.

Komisija za ocenjevanje kmečke olimpijade je udeležencem izročila priznanja (Rezultati: 1. mesto: Kiswire, 2. mesto: Slovenska ves; 3. mesto: Graba; 4. mesto: Andovci - OrfaluNAV; 5. mesto: Števanovske kokoške in petelin; 6. mesto: Porabski upokojenci - POSEBNA NAGRADA) in nagrade.

V preostalem delu popoldneva so se lah-

ko otroci zabavali na napihljivem gradu in toboganu, večji pa so lahko igrali »živi« namizni nogomet, dokler niso

Tekme so se udeležile vse generacije. Pohvale vsem!

mali prevzeli oblast tudi pri tem. Hvala nebeškim silam, imeli smo lep prijeten zgodnjeoletni dan brez kakšne plohe, nevihte ali hude vročine.

Nagrajenci so ob priznanju prejeli košarico z zdravimi izdelki.

Hvala lepa sponzorjem naše prireditve (uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu, Samoupravi Števanovci in podjetju Kiswire) za podporo ter ravnateljici DOŠ Števanovci za zagotovitev športnega igrišča, hvala dekletom, ki so s štoparicami merile čas, itn. Torej **HVALA LEPA VSEM!**

DLVOT

18. mednarodni lončarski tabor na DOŠ Števanovci

Od 20. do 23. junija je na Dvojezični osnovni šoli (DOŠ) Števanovci potekal 18. mednarodni lončarski tabor. Na tabor so se prijavi in se ga udeležili mali lončarji z gor-

Anemary Puhan, ki sodeluje z nami že od začetka. V torek, 20. junija, smo se zbrali ob osmih na naši šoli in začelo se je aktivno delo. Mali lončarji so delali različ-

Tiborju Tóthu, da smo lahko prenočevali v obnovljeni župniji.

Naslednji dan smo nadaljevali lončarsko delo na vretenu. Nekateri učenci so tudi šivali

zulka Metka Lajnšček in predsednik Državne slovenske samouprave Karel Holec. Pripravili smo razstavo z izdelki, ki smo jih naredili tri dni. Vsi udeleženci tabora, gostje in

Delo na vretenu z mentorjem Štefanom Zelkom

Skupina taboristov v adrenalinskem parku, ki ponuja plezanje po različnih višinah.

njeseniške šole, s slovenskih partnerskih osnovnih šol Mačkovci in Grad ter naši mali lončarji. Skupaj 32 udeležencev, ki imajo radi oblikovanje iz gline.

Dva lončarja sta vodila dejavnosti in pomagala pri delu

ne izdelke na dveh vretenih. Kreativni lepi izdelki so se vrteli na vretenu. Iluška Dončec je vodila delavnico, kjer so lahko učenci pripravili čudovite rožice in pušeljčke iz kreppapirja. Mali prstki so zelo lepo in pridno barvali

in barvali kamenčke ter barvali in izrezovali 3D-pobarvanke. Med tem smo imeli še športne igre.

V četrtek smo odšli na celodnevni izlet v Šarvar. Dopoldne smo bili v adrenalinskem parku, kjer so lahko otroci

učitelji so dobili za spomin vrček z napisom Števanovci 2023. Videoposnetek, kratek filmček, je sestavila Eva Kukor, na njem smo pokazali našo štiridnevno uživanje, delo, izdelke in lepe trenutke. Hvala vsem, ki so se udeležili

Udeleženci na zaključni slovesnosti tabora

Vodja tabora Agica Holecz je ob zaključku povzela dejavnosti v taboru in se zahvalila vsem, ki so kakorkoli pripomogli k uspešni izvedbi tabora.

na vretenu, in sicer Karel Šalamon in Štefan Zelko, ki že tradicionalno vodita lončarske delavnice na lončarskem taboru, Štefan Zelko pa je tudi naš dolgoletni mentor lončarskega krožka, ki poteka na šoli kot zunajšolska dejavnost. Z obema imamo prijateljske odnose in veseli smo sodelovanja z njima. Moram pa tudi omeniti našo dolgoletno prijateljico in spremljevalko učencev na taboru

tudi kamenčke. Iz biserov so si naredili tudi to dopoldne zapeljivke in različne nakite. Popoldne smo se sprehodili do veriškega stolpa. Čudovit razgled je bil, lepo vreme je bilo in videli smo zelo daleč. Potem smo si ogledali hišo z lončeno pečjo na Verici in napise na starih hišah. Bilo je zelo vroče, zato smo se ohladili s sladoledom. Z avtobusom smo se pripeljali nazaj v Števanovce. Hvala župniku

plezali. Po kosilu smo se šli kopat v toplice. Naši udeleženci tabora so zelo uživali. Izčrpani in utrujeni smo zvečer prispeli domov.

Zadnji dan nas je še čakalo veliko aktivnosti. Delali smo na vretenu, naredili smo sadno solato, pripravljali nakite in okraske iz slame. Bogat in pester dan je bil. Popoldne ob treh smo tabor končali. Vse starše smo povabili, z nami sta bila tudi generalna kon-

tabora. Najlepša hvala vsem za sodelovanje, za prijateljske stike, za lepe trenutke, pomoč. Posebna zahvala gre uradu vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu za finančno pomoč.

Dragi učenci in učitelji, želim vam lepe in sproščene počitnice. Naužite se brezskrbnih poletnih dni, ki so pred vami.

Agica Holecz,
ravnateljica in vodja tabo-
ra DOŠ Števanovci

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Kosec

Po nauvom taše kosce mamó v Porabji, steri sploj ne vejo kositi, zaman odijo cejli den v velki travi, tam edne betve ne fali. Tej kosci kosau nejmajó, svojo ime so dobili po oglašánji krek, krek, ka se ranč tak sliši, kak če bi kosau klepali. Ranč tak kak človek, po dvej nogaj odijo, depa tau je eden ftič, vogrski se haris zové, slovenski pa kosec. Kosec je nej mali ftič, velki je kak golaub, težko ga opazimo, zato ka v travi se skriva, najbóla tam, gde je vodeno. Samo rejdko se v luft zdigne, tašoga reda ga že audalič spoznamo po rjavi barvi pa zavolo toga, ka noge ma visijo, gda se nese. Kosec po cejloj Evropi žive, depa kak se spreminja vrejme, vsigdar menje je vodeni travnikov ali mokrišč, gde so pa ostali, tam pa s traktorami kosijo.

Ranč tak je tau na Vogrskom tó, tej ftičov največ v Bodrogkózi žive, tak 500-1200. Na zimau se v Afriko odnesejo, depa na konca aprila, začetka maja se nazaj prinesejo pa tak včasín si gnejzdo začnejo redti. Mladi se ranč te zležejo, gda se kositev začne, prvin je tau nej bila baja, zato ka so z rokauv kosili, ftiči so meli čas, ka so leko vujšli. Gnesden, gda hitri traktorge kosijo, že nejmajó časa, ka bi odleteli. Zavolo toga tam, gde kosec žive, delavci narodnega parka pavrom ne pistijo, ka bi dolapokausili travo. Depa tau ne prosijo za šenke, kvar, ka ga pavri zavolo toga majo, plačajo.

V Porabji dugo lejt nej bilau koscov, depa par lejt nazaj so se v Slovenskoj vesi skazali, najbóla samo z glasom, ka so delavci Narodnega parka Órség tak nagnauk vpa-metvzeli. Tak nagnauk so gorapokauskali lastnike travnikov pa so je prosili, aj čakajo s košnjov dočas, ka se mladi zležejo pa zrastejo. Tak ka, če te vidli taše travnike, gde je velka trava, gde je nej pokóšeno, tam ali kosec žive ali je lastnik manjasti biu travo pokositi.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Dan državnosti

V Sloveniji je bil 25. junija državni praznik, dan državnosti. Na praznično nedeljo je bil v predsedniški palači dan odprtih vrat. Obiskovalci so si lahko pogledali delovne in protokolarne prostore urada predsednice, s katero so lahko tudi poklepetali. V počastitev državnega praznika je bila pred predsedniško palačo ves dan postrojena tudi častna straža garde Slovenske vojske.

Na državni proslavi, ki je bila na predvečer praznika na Kongresnem trgu v Ljubljani, je bila slavnostna govornica predsednica države Nataša Pirc Musar. Med drugim je dejala, da država ni »samo peščica voditeljev, temveč ljudje. Zato se moramo vsi zavzemati za človeku prijazno državo. Več ko nas je, ki v srcu dobro mislimo, lažje nam bo vsem opravljati svoje naloge in soustvarjati državo, kakršno si želimo in tudi zaslužimo«. Govor je sklenila z besedami, da le država, ki ni obremenjena s preteklostjo, lahko vso svojo energijo usmeri v prihodnost. Slavnostnemu nagovoru predsednice je sledil umetniški del državne slovesnosti, ki jo je letos s sodelavci pod naslovom Pred zarjo jutrišnjega dne ... pripravil režiser in scenograf Matej Filipčič. Izhodiščne teme proslave so bile podnebna in okoljska kriza ter vprašanje razmisleka o odnosu med naravo in državnostjo. Z dnevom državnosti Slovenija zaznamuje dogodke pred 32 leti, ko je takratna slovenska skupščina na 25. junija 1991 po nekajletnih prizadevanjih sprejela ključne dokumente za odcepitev Slovenije od takratne Socialistične federativne republike Jugoslavije (SFRJ) in nastanek samostojne države Slovenije – Temeljno ustavno listino o samostojni in neodvisni Republiki Sloveniji, ustavni zakon za njeno izvedbo in Deklaracijo o neodvisnosti. Slovenija je svojo samostojnost in neodvisnost slovesno razglasila dan po sprejetju ključnih dokumentov, 26. junija 1991, na Trgu republike v Ljubljani.

PGD GORNJI SENIK JE PRAZNOVALO

V nedeljo, 25. junija, so gornjeseniški gasilci vabili na slovesnost ob predaji in blagoslovitvi novega gasilskega društvenega vozila. Dogodka so se udeležili gasilci prostovoljnih društev iz Porabja in Prekmurja. Prireditev se je dopoldne začela

Sreča je bila na njihovi strani, saj se je izkazala priložnost za prijavo na razpis v okviru programa Madžarska vas (Magyar Falu), na katerem so se lahko civilne organizacije prijavile za nakup vozil. Društvo je bilo uspešno in je dobilo 5 milijonov

podpore in jim je tako uspelo ustrezno opremiti avto, da je postal res primerno gasilsko vozilo. Zadnja poteza je bila nalepka z napisom na avtomobilu, za katero se zahvaljujejo Slovenski narodnostni samoupravi Gornji Senik, ki je to podprla.

stvo ostalo živo še desetletja in da lahko skupaj uspešno delamo pri zagotavljanju pomoči ljudem, ki živijo v Porabju,« je v pozdravnem nagovoru izpostavil predsednik domačega gasilskega društva Richárd Bajzek. Prepričan je bil, da lahko gasilci

Po končani maši je krenila svečana povorka na prizorišče slavnostnega programa.

Gornjeseniški prostovoljni gasilci bodo s pomočjo novega terenskega vozila še bolj učinkovito posredovali pri intervencijah.

la s slavnostno mašo, ki sta jo darovala župnika Tibor Tóth in Dejan Horvat.

Prostovoljno gasilsko društvo (PGD) Gornji Senik si je pred dvema letoma zadalo cilj, da bi kupili avto, ki ga je mogoče voziti z dovoljenjem kategorije B, ki ima dobre terenske sposobnosti ter lahko prevaža dovolj opreme in gasilnih aparatov.

forintov nepovratnih sredstev. Omenjeno podporo so gasilci lahko dopolnili s 3.200 evri, ki so jih prejeli od urada vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu in so tako v lanskem letu kupili terensko vozilo. Pridobljeni avto pa je bilo treba opremiti z gasilnimi aparati. Na drugem uspešnem razpisu so prejeli še 2 milijona forintov nepovratne

»To, da je danes tukaj toliko gasilcev, je nekaj čudovitega, simbolizira povezanost in prijateljstvo. Mislim, da vsa tri gasilska društva v Porabju, PGD Dolnji Senik, PGD Sakalovci in naše društvo, zglede sodelujejo. Tudi nedavno, ko smo bili v težavah, sta nam obe društvi takoj priskočili na pomoč. Prepričan sem, da bo to prijatelj-

stopijo in gredo naprej skupaj ne glede na meje. »Živimo drug poleg drugega, sodelujemo, si pomagamo, naj nas še naprej povezuje skupni jezik in želja po pomoči in prijateljstvu,« je še dodal mladi predsednik.

Novo gasilsko vozilo sta blagoslovila oba župnika, sledilo je prijetno druženje med gasilci.

nvn

LEPI TRENUTKI V MOJEM ŽIVLJENJU

Že drugič sem bila udeleženka lepe proslave na gornjeseniški šoli. Lani, ob koncu šolskega leta, sem prvič dobila povabilo na to lepo slovesnost. Učenci so v praznični obleki poslušali slavnostni pozdrav in kakšne uspehe so dosegli v šolskem letu. Sama pa sem bila deležna lepega sprejema ob pridobitvi zlate diplome profesorice kemije. Toplo mi je čestitala Ildika Dončec, ravnateljica šole, čestital mi je tudi predsednik Državne slovenske samouprave Karel Holec.

Ravno tako sem se znašla letos ob koncu šolskega leta na šoli, kamor sem v svojem otroštvu hodila osem let. In skoraj tu sem začela svojo službo kot učiteljica, nato profesorica kemije in slo-

venskega jezika, namestnica ravnateljice od leta 1969 do leta 1977, potem pa rav-

nateljica šole do leta 1998, dokler nisem šla v pokoj.

Zdaj sem dobila diamantno diplomu za učiteljski poklic. Čestitke ravnateljice šole

in predsednika Državne slovenske samouprave sem čutila kot zaslužen priznanje svojega dela. Niso izostale čestitke ostalih bivših kolegic in znancev oziroma bivših učencev. Nekateri moji sošolci s Pedagoškega inštituta so mi pripovedovali, da si morajo priti do zaslužene diplome. Meni ni bilo treba poskrbeti za to, vse je urejala šola.

Najlepša hvala za trud in za lep sprejem, tudi predsedniku Državne slovenske samouprave, da me je počastil s prisotnostjo

in čestitko.

Te lepe proslave mi ostanejo v najlepšem spominu.

Erika Glanz

Pod Srebrnim brejgom ...

... je Nataša Matjašec Rošker velki prstanek dobila. Nazadnje smo od prstanke v ligi NBA pisali, ka ga je Vlatko Ščančar daubo. Té prstanek od Nataše neka vcejlak drugo znamenüje. V Maribori se vsikšo leto Borštnikovo srečanje godi. Na njem se najbalkše gledališke predstave vöodaberejo. Tau srečanje za najvejši festival slovenskoga teatra vala. Na njem vsikšo leto Borštnikov prstan/prstanek nekakomi dajo, steri je za življenje velko delo obredo. Zdaj smo do naše Nataše prišli. Tau

Nataša je prvakinja Drame Slovenskoga narodnoga gledališča Maribor. Pri svoji 56. lejtaj je Borštnikov prstan dobila, za najbolje mlado od vsej vala, sterim ga je poštvüvanja vrejdná žirija dala. V intervjuju je prajla: Ta nagrada je za življenjsko delo, depa, name eške dosta življenja čaka. Tau od nje največ povej.

leto je ranč una té prstanek dobila. Od leta 1970 ga vsikšo leto velikani slovenskoga teatra dobijo. Depa, zakoj ranč zdaj od toga pišemo? Leko, ka zatoga volo, ka je Nataša »naša«. Narodila se je v Murski Soboti, v Soboti, tau pa znamenüje, ka una guči. Ja, zvün toga, ka vej briljantno govoriti, je njena materna rejč gučanje bila pa ostanola tö.

Eške neka povejmo, kak se je pri njoj vse vküper začnola. Pri 14. lejtaj je k eni grupi v Soboti kcu stanola pa prajla, ge škem igralka biti. Že včasín je špilati začnola, pri svoji 16. lejtaj je prve velke nagrade v indašnjój Jugoslaviji dobila. Njeni velki talent se je že v mladi lejtaj pokazo. Nataša je v svojom deli vsigdar poštena bila. Vsigdar je vse kak najbalkše škela pa je napravila tö. Prva je té prstanek gor na prst djala, je že vnauge velke nagrade v Sloveniji pa v cejloj Evropi dobila. S svojim delom pa inteligenco si je tau prislüžila.

Od Nataše eške malo skrak njenoga dela poglednimo. V neka trno dobri pa popularni filmaj smo go leko gledali. Nigdar pa smo go nej v filmaj Karpo Godine mogli videti. Ja, preveč mlada je bila. Depa, režiser filmov Karpo je ranč v tej dnevjaj svoji 80 lejt svetiu. Možakar, steri je takše filme delo, ka so je nut v bunker zasüno. Tau je v časi socializma bilau, gda je cenzura filme, knjige, novine pa eške kaj nej do lidi pistila. Zvün toga je Karpo Godina nigdar nej šinjeka vugno, ka bi po tejm leko delo. Vsigdar se je za svoje delo vedo gorvzeti, če se je tau komi vidlo ali pa nej vidlo. Leko povejmo, ka je v indašnjój socialističnoj Jugoslaviji za disidenta v filmi valau. Obema velkima, Nataši pa Karponi, v vaši pa naši novina Porabje za cejlo velko delo od srce gratulejramo.

Brezi takši lidi bi svejt bole prazen ostano, vej naš Srebrni brejg prajti.

Miki Roš

IZ NAŠE KÜNJE: MAKOVİ KIFLINI

Včera j biu po par dnevaj vročine malo bole hladén den. Dež je zalejvo süjo zemlau, ceste pa so bile prazne. Tüdi pri nas smo se bole notri držali. Eni so gledali televizijo, pes je drejmo v svoji posteli, ges pa sam se spravila v künjo. Pri nas je navada, ka skaus more biti neka pečeno, ka si lejko kaj cuj vzemeš h kavi. Zatau ponavadi napravim neka, ka se lej-

ko v pokrito posaudó dene pa stoji par kednov.

Takši so tüdi mali sladki kiflini, za štere te gnes daubili recept. Tej so eni izmed tistih, štere sam že par pajdašicam spekla, gda so mele rojstni den, pa so mele malo vekšo fešto. Fajni so, ko so nej prevelki, dobro se držijo tüdi na toplom, ka pa se topijo v ustaj, tau spoj nej trbej pisati.

Filate je lejko na razne načine, od maka, do orejov, marmelade ali nutele.

Sestavine za testau:

- 375 g ostre mele
- 1 žlička pecilnoga praška
- 150 g putra
- 1 dajce
- 60 g cukra v praji
- sok pa lupina polovice limone (citrom)
- 75 ml mlejka

Makova fila:

- 200 g mletoga maka
- 110g cukra
- 1 vanili cukér
- 110 ml mlejka
- Limonina lupina polovice limone
- 0,5 dcl ruma

Na isti način kak makovo filo napravite tüdi orejovo filo, šteri pa dodate še prejzlin v takši količini, ka je te fila isto gausta kak

makova. Za tau filo nej trbej vreti mlejka.

Priprava:

Najprle napravite filo. V posaudó date mlejko pa cukér pa date küjat telko, ka zavre. Te vzemete doj z ognja pa date cuj ostale sestavine. Pistite, ka se fila dobro oladi.

Gda se fila hladi, napravite testau iz sestavin. Mejsite ga tak dugo, ka se enja loviti na roke. Te ga date v

hladilnik za kakših 60 minut.

Testau razdelite na tri enake dele. Vakši del oblikujete v kroglico. Desko malo potrausite z melo, pa vsakšo kroglico razvlekate v kraug, šteri ma nendri 35 cm premera (debeline 1-2 milimetra). Premažete ga z eno tretino makove file tak, ka na raubi pistite kakši 1 cm fraj. Te pa z rezalnikom za testau ali pico ali pa z nožom kraug razrežete na 16 enakih delov.

Pazljivo zavijete kifline pa jih položite v plej, v šteroga date paper za pečti. Pečete jih na 180 stopinja tak dugo, ka rahlo rjavi gratajo, naj so pa bole bejli kak rjavi. Ohlajene potrausite s cukrom v praji. Te kifline lejko date tüdi v zmrzovalnik, do tüdi super dobri, gda koli je vzemete vö pa otopite.

Ges pri tej kiflinaj ponavadi delam trojno maso testa. Eno za makove, eno za orejove, pa eno za marmeladne kifline. Iz vsakše mase dobiš 48 kiflinov, tak lejko seštejete, kelko jih spečem v eni rundi. Zatau pa moja mama skaus pravi, ka mam dobre živce za takšo delo. Če se pa na konci tau splača. Nega lepšoga, gda vidite, kak z veseljom se prazni tanjer. No, pa dober tek iz naše v vašo künjo.

Simona Rituper

... DO MADŽARSKE

Nadomestila EU kmetom

V kratkem bo prispela na Madžarsko nadomestilo Evropske komisije v višini 16 milijonov evrov, dobili jo bodo kmetje, ki so bili lani zaradi sprostitve uvoza ukrajinskih kmetijskih izdelkov prikrajšani pri prihodkih. Zaradi uvoza ukrajinskega žita, ki je večinoma ostalo v sosednjih državah in ni prispelo na prvotni cilj, npr. v Severno Afriko, kmetje v sosednjih državah svojega žita niso mogli prodati, ali so ga prodali po znižani ceni. Evropska komisija je pripravila drugi sveženj pomoči kmetovalcem na Poljskem, Slovaškem, v Romuniji in Bolgariji ter na Madžarskem, v katerem jim namenja dodatna finančna sredstva v višini 100 milijonov evrov. Kmetom na Madžarskem je namenjenih 16 milijonov evrov. Odločitev je padla potem, ko je Madžarska – zadnja med sosedami Ukrajine – ukinita prepoved na uvoz določenih ukrajinskih kmetijskih izdelkov.

*Minister Navracsics:
Predsedovanja Svetu EU nam
ne morejo odvzeti*

»Predsedovanja Svetu Evropske unije nam ne morejo odvzeti, čeprav v politiki ni nič nemogoče,« je v intervjuju za Info radio izpostavil Tibor Navracsics, minister za regionalni razvoj, ki je predsedovanje, začelo se bo 1. junija 2024, opisal kot predsedovanje izkušenih, saj ga bo vodil premier z najdaljšim stažem v Uniji Viktor Orbán. Poudaril je tudi, da je v madžarski vladi več ministrov, ki so funkcije opravljali že leta 2011, ko je Madžarska prvič predsedovala Svetu EU. Vemo, da so poslanci evropskega parlamenta s prepričljivo večino izglasovali resolucijo, v kateri pod vprašaj postavljajo madžarsko predsedovanje Svetu EU. Minister Navracsics je na vprašanje o resoluciji odgovoril, da pravno ni mogoče, da bi Madžarski odvzeli predsedovanje, saj je vrstni red predsedovanja določen do leta 2030. Dodal pa je, da v politiki ni nič nemogoče.

PLESALA BI

Dostokrat se pravi, če je sila, vrag še mōjo zej, pa tašo se v življenji dostokrat zgodi. Tak je tau bilau z Terikov Kūrnjek, deklinško Svetec tō, stera je v svojom življenji dosta vse delala pa vsefele se je včila. Če je trbelo, je okapala, medicinska sestra bila, traktor vozila ali se na občini z davki spravlala. Zdaj, gda sem se pogovarjo z njauv, na konci sem go pito, če bi še gnauk mlada bila, ka bi se včila, ka bi delala. Od njenoga odgovora sem skur nej na rit spadno, nej bi mislo, ka tetica Terika bi se s tejm najraj spravlala.

- Terika, kak se vi deklinško zovete, gde je biu vaš rojstni ram?

»Dja se deklinško Svetec zovem, mi smo se doma v Ritkarovci držali, oča je tavaun bejo. Moja mati je z Gorenjoga Senika bejla, gda se je oženila, te je prišla v Ritkarovce. Očin brat pa, tak povedeno, ūšo na njeno mesto, zato ka se je spozno z njeno sestrov, on je pa na Senik ūšo.«

- Vi ste se kak zvali doma v Ritkarovci po iži?

»Mi smo se Filipini zvali, moj oča je še emo več bratov pa sestre, vsevkūp nji je šest bilau.«

- Pa vas je kelko mlajšov bilau?

»Žalostno, ka tak moram prajti, najvejša sestra Mariška je edno leto stara bejla, gda je TBC dobila pa sirauta je mogla mrejtji, zato ka te so tau še nej mogli vračiti. Mi, tri sestre, ka smo se potejm naraudili, hvala Baugi, mi še vsi živemo. Najstarejša sestra Ana je v Uraiújfalu, Mariška, ona pa v Avstraliji žive.«

- Leta 1956 je odlišla?

»Nej, ona je nikak v sedemdeseti lejtaj odlišla, njeni mauž je iz Čōpanec bejo. Tauga Lajoša krstna botra je v Avstraliji živela, ona je nej mejla mlajšov, pa te njija je k sebi vzela.«

- Mariška pa Lajoš odita domau?

»Gnauk sta prišla domau, te, gda so še tōj sodacke bili. Prvin kak bi domau prišla, tak kak trbej, že naprej sta nutzglasila, aj njija telko ne stavljajo pa ne kontrolirajo. Depa tau je nika nej valalo, vsepovsedik so je stavljali, spitalvali pa kontrolirali. Te sta ona tau prajla, ka ona več tōj neta odla, oni so nej tauvajdja, nika lagvoga so nej naredli, ka nji telko kontrolirajo. Pa tak je bilau, od tistoga mau več domau sta nej prišla.«

- Kak je Ana v Uraiújfalu prišla?

»Ona je tam delala na državnem gospodarstvu na tjunji, tam se je spoznala z možaum pa se je te oženila.«

- Doma v Ritkarovci je dobro bilau?

»Dja sem rada doma bila, mena se je tam

vidlo, če je ranč daleč kraj bilau od poštije. Doma smo dosta delali, kak maro tak svinje pa kokauši smo meli, vsevkūp trinajset plūgov smo delali. Gda so oča mrlji, te zvūn gošče, se je vse prejk državi dalo.«

Terika Kūrnjek, deklinško Svetec je gorrasla v Ritkarovci, zdaj pa že v Varaši žive.

- Mati so te še živeli?

»Nej, zato ka najprvin so oča mrlji osemdešepetoga leta, za dveje leta pa mati. Tau je ranč tak bilau, ka dveje leta razlike sta mela med seuv, mati je telko mlajša bila, obadva sta sedemdesetpet lejt stariva bila, gda sta mrla.«

- Vi ste še na Verico odli v šaluo?

»Sedem klasov na Verico, ausmi klas pa v Števanovce.«

- Kak ste odli v Števanovce, pejški?

»Nej, bijo je eden šolski bus pa tisti je nas vozo. Dja sem rada v šaluo odla, rada sem se včila pa, hvala baugi, dobro pamet sem tō mejla. Gda sem osnovno šaluo vōzopodla, te sem se v Kōszeg v kmetijski tehnikum glasila.«

- Zaka ste se v kmetijsko šaluo glasili?

»Vej pa, če smo doma že gnauk z grūntom delali, te aj se razmejm k tauma, sem si mislila. Če bi tam zgotauvila, te bi agronumuš bila, depa tau so stariške nej ladali. Zato, ka za kolegijum mejsečno staušestdeset forintov je trbelo plačūvati. En čas je tetica Ana plačūvala, depa tau je za njau tū drago bilau, vej pa ona tū samo osemstau forintov slūžila. Drūgo leto je oča betežen grato, pa tak sem te po ednom leti nazaj domau prišla.«

- Ka ste delali potejm?

»Nazaj domau sem prišla, depa velko srečo sem mejla. Gnauk, gda je niša veselica bila, dja sem z ednim sodakom plesala, steri je ranč tak kak dja v kmetijski tehnikum odo. On je znau, ka v Varaša baude levelezō tagozat (izredni študij). On je mena vse tanapravo, še nut me je tō zglaso. Tak sem te tri lejta še vōzopodla pa sem leko šaluo skončala.«

- Ka vse ste se včili?

»Vse, ka se na pavraj dela, pa še Zetor smo mogli voziti.«

- Ka ste delali potistim, gda ste šaluo vōzopodli?

»Tak je bilau, ka v Uraiújfalu na državnem posestvi iščejo enga vōnavčenoga človeka, zato ka nekak odide pa prazno mesto baude. Dja sem se glasila, gora so me vzeli, samo te človek nej odišo. Drūgo delo te zame nej bilau, dja sem, ranč tak kak drūgi, vanej na njivi mogla okapati. Depa nej dugo, zato ka v socialni daum v Sajtoskál sem se za medicinsko sestro glasila. Tau je mena malo daleč bilau od dauma, tak sem se te bola na Ivānc glasila v socialni daum. Te čas sem zgotauvila šaluo za medicinsko sestro pa socialno delavko. Za par lejt pa še bola skrrej, v Varaš v socialni daum sem prišla delat.«

- Radi ste tau delali?

»Kak aj povejm, rada sem bila, ka mam delo pa leko stariše tadržim.«

- Delali ste v Števanovci na občini tō, če dobro vejm?

»Tau je pa tak bilau, ka te čas so mlajši v šaluo odli, dja sem pa od osme do štrte delala ali od dveje do desete vōre. Tau je nej dobro bilau za mene pa za mlajše tō nej. Zavolo toga sem v Števanovce na občino prišla delat, dja sem se z davki spravlala. Te čas sem se tō včila, tam se naredla šaluo za državno upravo (államigazgatás)! Tak ka dosta papirov mam, samo tej so vsi doma v Števanovci ostali.«

- Kelko mlajšov pa vnukov mate?

»Tri, dva pojba pa edno deklo mam, hvala Baugi, vsi so vōnavčeni, dobro delo majo, vsi so že na svojom. Pet vnukov mam pa dva pravnuka, tauma se fejst veselim, tej so moje veseldje.«

- Vi ste dosta vse delali pa se včili, če bi zdaj še gnauk mladi bili, ka bi delali, ka bi se včili?

»Če bi še gnauk mlada bila, te bi plesala, plesalka bi bila. Tau se je mena vsigdar fejst vidlo, še zdaj, ka sem sedemdesetpet lejt stara, če mam priliko, te plešem, tau je zame veseldje.«

Karči Holec

Od inda v gnešnji čas

PRIPOVEJSTI O SLOVENSKI KRAJINAJ

V Istri smo. V krajini, v ste-roj kamen skur tak vögleda, kak bi vekivečen biu. Od toga nam ves Hrastovlje tō pripovejda. Kakoli, ka od Istre pri-

Stejna kaulak cerkve Svete trojice, skrak steri so se Šavrinke z drugi vesnic stavlale, dosta vsega pauni. Paumi, kak so si na njeni kamnaj Törki zobe trli, kak je küga skur cejlo ves na nikoj djala. Eške prva pa so stené bile gor postavlene, je cerkev že davnik stala. Za eno najbolje stari v cejlj Istri vala.

povejdamo, Hrastovlje se v eni njeni krajini najde. Leko bi prajli, ka od mikro-krajine gučimo.

Šavrinija

je krajina znautra Istre, stera trno svoje tradicije poštuje.

Tak je vögledalo, gda so Šavrinke na pauti bile. V njoj smo leko 3 generacije žensk iz ene držine srečali. Baba, mati pa čerka so vküper ojdile. Dekličke so s tejm delom pri svoji 12. lejtaj začnole. Stera držina je sumara mejla, dosta več je leko v varaš spravlala pa odala. Druge ženske so veliko žmečo na glavaj nosile.

Ta je iz stare šege vöprišla, kak se je v držini delo vötalalo. Ženske Šavrinke so pejški ali na sumari v varaš Trst (Trieszt) nosile, ka so doma pripauvali. Najbole so z do-

manjimi djajcami prislüžile, zatoga volo so ji dajcarice tō zvali. Za tau so tam tisto küpile, ka njim je doma tr-belo. Moški so z motiko na

plečaj kaulak ojdili za delo prosit, kcu pa so molili, aj ga ne dobijo. Iz toga je vöprišlo, ka v Šavriniji ženska tri kikle rama gordrži, za štrtoga pa sumar brigo ma. Njiva paut ji je zvekšoga nad Hrastovlje pelala. Gda so Šavrinke nazaj

šle, so tam molile. So molile, aj doma vse dobro bau, ka je mauž dobro plačano delo daubo pa nej vse doj po guti šlau. Ja, küga je v Istri na velke

vmarjala. Malo prva se je leto 1500 pisalo, v Hrastovljaj samo dve diklički sta živivi ostanoli. V Istri pa po varašaj je zavolo küge 70 % lidi preminaulo. V tom časi je v cerkvi Svete trojice v Hrastovljaj bila freska napravlena. Gnes jo kak Mrtvaški ples poznamo.

Nej daleč vkraj od Hrastovelj ves Gračišče stogi. Najprva se je Gradišče zvala, tak je po naši stari Slavaj ménje dobila. Skauzi stau pa stau lejt se je v gnešnje ménje vöminilo. Tisto staro Gradišče više gnešnje vesi je živel. Pomalek se je ves doj po brejgi »spistila«. Gda pa od Šavrinije pripovejdamo, Gračišče za njeno metropolo vala. Zatoga volo tō, ka v njem za tau tradicijo veliko skrb majo, na velke eške od toga pripovejsti živejo.

Največ je od toga vejdlja zdaj že legendarna Marija Franca pripovejdati. Od toga, kak so Šavrinke djajca vküper brala pa ji tadale odavala, pa od magije ranč tak. V Istri čalejri štrigon pravijo, čaralici pa štriga ali pa oštrigeca gé. Vsi-kša ves kakšnoga magičnoga človeka ma, eške gnesden se v takše vörvle. Gvüšno, ka Šavrinke so si na dugi potaj od toga med seuv zgučavale, si pripovejdale.

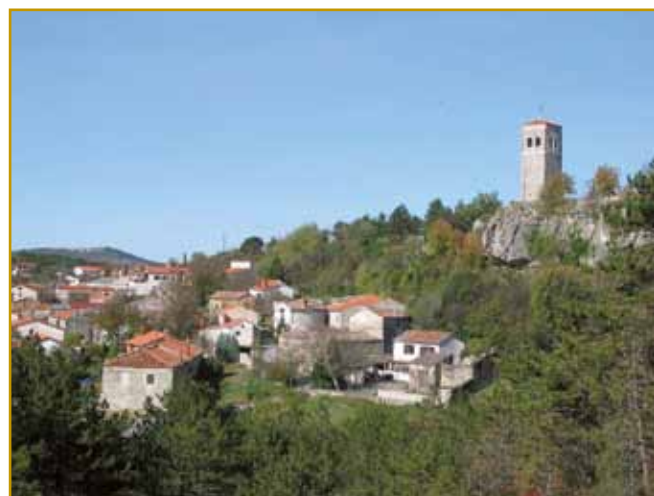
Gračišče so skauzi čas tri velke tragedije zaodile. Kak v Hrastovljaj je po njem küga vmardjala, kuman so si lidge malo pomogli, je leta 1615 habsburška sodačija ves gorvužgala. Streje pa podi so tak goreli, ka vse žrdjavi kamen teko. Zmejs med drugo bojno so gnako Nemci napravljali. Domanji lidge so vsigdar z veliko lübeznijo svojo ves nazaj gorpostavljali. Tak so na nauvo veliko veselico gor ubüdili. Njivi veški den na prvo nede-lo v juliji se šagra zove. Svojo šagro pa sausadnja vejs Kubed tō ma. Zaprav, zmejs med njim pa Gračiščom vnauge male vesnice stodjijo. Kubed pa je tisti, steri si

je najbole više vsej šavrinski vesi svoje gnezdo naredo. Trno bogato zgodovino ma. Dokument nas v njegvi stari čas nazaj do leta 1069 pela. V

Na 7 mejterov dugi freski leko 12 smrti vidimo, vsikša za rokau enoga človeka prauti grobi pela. Pripovejda nam, ka vsikšoga grob čaka, od mlašeta, kaudiša, grofa pa ta do papeža pa cesara tō. Niške tomi vüjdti ne more, vsikšomi je tau usojeno. Malo ovak povejdano, v smrti smo si vsi gnaki. Ranč tak je küga, črna smrti kosila, nika nej prebejrjala.

njem leko znuava od »kšefta« neka tapreštemo, Kubed je od enoga gospodara pod drugoga prišo. Kak Socerb na drugom kraji, od njega smo nazadnje pijsali, je Kubed gnako skrb mogo meti. Z drugoga kraja kak So-

Od staroga grada Kubed dosta nej za videti, samo eške prejk gezero lejt star stolp (tören) stodji. Gnes v njem cerkevni zvaun se čüje, inda pa je ves vküper s krajino obraniti mogo.

cerb, aj bi sodačije vsej farb dojstavlo. V cejlj Istri so se gospodarge eden za drugim vömenjavali. Najbole poznani je grof Ulrik I. Weimarski, steri je zvün vsej drugi funkcij v Istri njivi mejaški grof biu. Ranč un je v Kubedi dau

grad gorpostaviti. Šavrinke s Kubeda so v varaš zvekšoga vrnje mlejko, segnjeno mlejko pa škipke nosile. Kak bi si zmejs med

vasami vöftalali, stere ženske kaj odavajo. V vrauči dnejevaj so se dostakrat v reki Rižani razladile. Ta 14 km duga reka spodkar spod Kubeda iz zemle na den pride pa skrak Kopra jo že maurdje »pogej«. Indasvejta je na njoj ta do 30

mlinov mlelo. V tej krajini črnoga krüja ne poznajo, bejli krüj na stoli majo. Pa nej zatoga volo, ka bi tak bogati bili. Nej, na njivoj zemli žito ne raste. Samo zatoga volo.

Miki Roš

TRAVNIKE MO OBNAVLALI NA GORIČKOM

Septembra 2021 smo Javni zavod Krajski park Goričko vküper z Društvom za opazovanje in preučevanje ptic Slovenije (DOPPS), Kmetijskim inštitutom Slovenije (KIS), Triglavskim narodnim parkom (TNP) pa Notranjskim regijskim parkom (NPR) začnili s projektom LIFE FOR SEEDS, štere ma puno imé »Ohranjanje prioritentnih travniških habitatnih tipov v Sloveniji z vzpostavivijo semenske banke in obnovo in situ«. Té projekt cuj plačajo Evropska unija vö z programa LIFE, Sigrid Rausing Trust pa Ministrstvo za javno upravo Republike Slovenije.

Projekt de trpo pet lejt, v njem pa mo v tom časi obnavili travnike pa napravili semensko banko z rauž, štere rastejo na tej travnikaj. Na Goričkom mo se zvekšoga bavili s süjimi travnikami (strokovno se njim pravi habitatni tip 6210) na šteri rasté trava serka (tista, ka se žmetno kosi s kosaun), lilaste kükojce pa nagelčki, divdje djagode pa druge fele.

S tejm travnikami se moremo baviti zatau, ka ji dosta več nega. Nega več telko pavrov, šteri bi za živino kosili, zatau na dosti mejstaj notri rastejo. Indri je pa z njimi pá nevola, ka se pregausto kosijo ali so je pa gorzourali. Na tej travnikaj gé puno fele rauž, štere so že rejdkje pa zavolo toga tü zavarovane. Če ščemo, ka do ostale dale z nami, se moremo za njij tü pobrigati.

Travnike mo obnavlali na dvauje fele. Oprven mo na dobrij travnikajs puno raužami semen vküp brali, te mo pa tau semen na slabše travnike pelali pa tam posejali, tak kak so se inda sejale stire, štere so ostale pod senom. Semen mo vküp brali z ekstra mašinom, šteri ma naprej veliko kefo, ka semen vö s trave mlati pa ga vküp pobejra. Semen vö poberat odijo k nam s Kmetijskoga inštituta z Lublane, té mašin je pa tü njigov. Pobrano semen je trbelo tü posišiti. Ešče dobro, ka mamona gradi puno mesta, ka lejko tü tau včinimo. Kda je bilau semen süjo, smo ga z rešetom na rokau presejali, ka se je spravilo senau vkraj od stere. Tau delo je bilau müdno pa fejst se je prašilo. Semen smo geseni ročno posejali na travnike, šteri so v slabom stanji (na šterej ne raste dosta vrst trav pa rauž). Zdaj na sprtoletje smo vidli, ka je neka s toga semena že vöpognalo, bole de se pa ešče vidlo ta za

Odpadla semena po delu s krtačnim strojem (foto M. Matjašec)

Pretepanje sena z namenom izločitve semen od bilk (foto M. Matjašec)

Setev semenskih mešaníc (Foto T. Koltai)

Travnik s kukavicami (foto T. Koltai)

leto ali dvej.

Ob drugim mo pa sejali tü s tak zvanim »zelenim mulčom«. Tau je ešče zelena trava, štero na dobrom travniku pokosimo pa vküpzrežemo, te pa na slabom travniku tau raztrausimo. V tom mulči de se semen dozorilo pa slede dojspadne. Za tau delo nücamo pavre, šteri majo mašinerijo (šker) pa čas, ka nam tou pomořejo napraviti. Pri tom deli de trbelo biti friški, zatau ka more zelena trava včasi biti odpelana, pa tü na kusti ne sme biti raztraušena, ka ovak semen splesnivi. Doj smo küpili tü dvej njive, štere sta bile notra zaraščene. Té smo gorzaurali pa tü posejali. Zdaj mo vidli, kak se tau semen

Praznjenje krtačnega stroja (foto K. Denac)

tü na njivaj prime, ka mo znali, če se lejko tak tü travnik nazaj spravi.

Paulek obnavljanja travnikov mo brali ešče tü ekstra semen vsakše rauže na tej travnikaj (nabrati moremo 12.000 vzorcov semenja od približno 300 fele rauž pa trav), štero mo ranili v dvej semenski bankaj za dugši čas. S tem delom mo začnili letos. Če te nas vleti vidli na Goričkom s kolapošami po travnikaj oditi, nam lejko pridete pa pomorete. Či nej, pa vas seglij zanima več o tom, ka vse delamo, nas lejko pazite na našom interneti. (Slika na 1. strani: Setev semenskih mešaníc v Kančevcih. Foto T. Koltai)

Monika Matjašec,
Javni zavod Krajski park Goričko

RAZGIBAJMO MOŽGANE

SKANDINAVSKA KRIŽANKA

						AVTOR: MATJAŽ HLADNIK	EGIPTOVSKI KRISTJANI	KRAJ NA CRESU	KOSEC, HRESTAC	IRSKA REPUBLIKANSKA ARMADA	NIČES, NIŠTRC	AVSTRAL. NARODNI PARK, AYERS ROCK	MERILNIK VOJNE GLOBINE
						KOTNA FUNKCIJA (COS)					8		
						PRIPRAVA ZA OSTRENJE		5					
						DODATNO PLAČILO NA KONCU JAMA NA POBOČJU	7						
POMOČ: BIRETA KOPTI ULURU USAD	KMEČKI DELOVNI STROJ	EMIGRAN-TKA	REKA SKOZI MÜNCHEN	LILY ALLEN	POTEG SADEŽA Z DREVESA TVERNA PLOŠČA				ZNAMENJE V HOROSKOPU	ROWAN ATKINSON	TKANO BLAGO		
GLAVNO MESTO GRUZIJ								BIOLOG IN VETERINAR ŠTERN MANUŠI KMET				6	
Z RESJEM PORASEL SVET								REZEK GLAS FILMSKI ŽVALSKI DETEKTIV VENTURA					
NEKDANJI TURSKI BOGATAŠ	2			NIZOZEMSKO MESTO BELA TROPSKA PTICA				PRIPADNIK LAJSTVA V PIRENEJH PEVKA BARUČA					
SEL							GLASBENA NOTA SLEPI PIANIST CHARLES						
TONI NIEMINEN			STEKLENA MERILNA CEVKA NICKI MINAJ						MAYRAH	4			
OKTOSKO KRILO								IRONIČEH ČLOVEK POSMEHLIVEC					
ŠKOTSKI KUHAJSKI MOJSTER (GORDON)			1					LOVSKI ČARALUŠICE				3	

Končna rešitev:

1	2	3	4	5	6	7	2	8
---	---	---	---	---	---	---	---	---

V četrtek 13. julija bo oddaja Slovenski utrinki na sporedu TV Slovenija 1 ob 14:30. Ponavljanje magazina bo na sporedu TV Slovenija 3 v nedeljo 16. julija ob 19:30. Oddajo si lahko kasneje ogledate na spletnem naslovu:

<https://www.rtv slo.si/tv/oddaja/84>

Pridružite se nam pred zasloni!

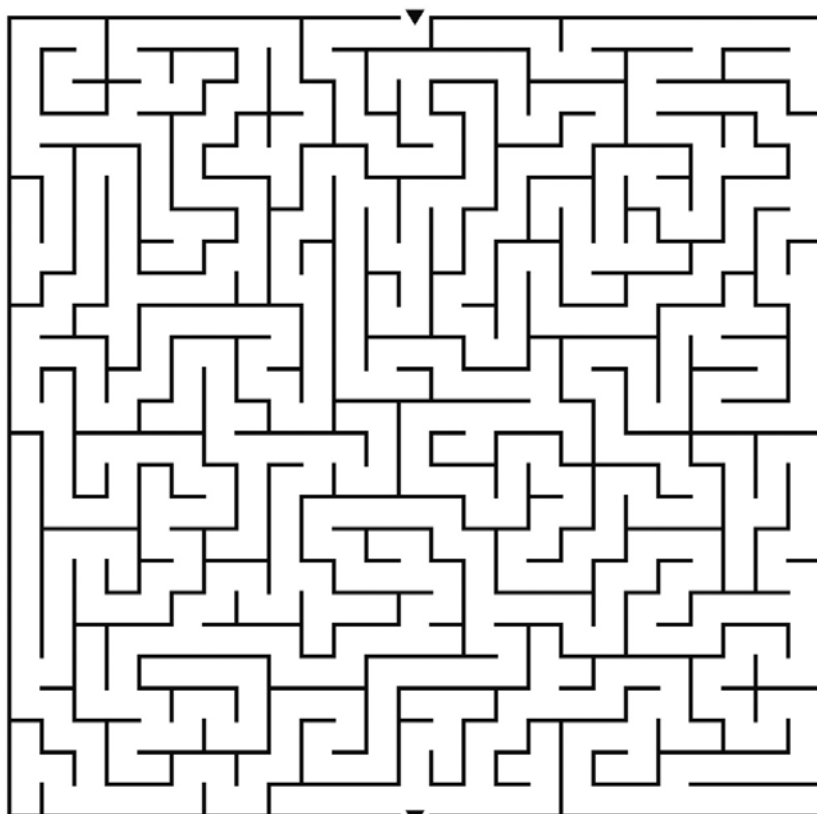
TV SPORED

Na naslednji povezavi najdete pregleden spored TV Slovenija 1 in Slovenija 2 za izbran dan:
<https://tvspored.delo.si/>

SUDOKU

	4		6			1		
2		1		4	9			6
			2			3		
5	9				2			
	2						9	
			5				1	2
		2			7			
9			3	2		5		8
		6			8		3	

LABIRINT

52. TABOR SLOVENSКИH PEVSKIH ZBOROV

17. in 18. junija je bil v Šentvidu pri Stični 52. tabor slovenskih pevskih zborov. Na tom tabori vsako leto spejvajo tudi pevci MePZ Avgust Pavel z Gore-

nastopi bil, tak ka je letos to že naš 49. nastop bil v toj lepoj vesi na Dolenjskom. V soboto večer so nastopili slovenski pevski zbori, šteri živejo pa

zbor iz Madžarske.

V nedelo je spevalo 82 zborov: 27 ženski, 17 moški in 38 mešani zborov. Naslov letošnjoga tabora je bil Pesem in smeh v dobrih ljudeh, zato so bile na vrsti bole šaljive in zabavne pesmi, med njimi tu lepa porabska pesem Mravla je v mlin pelala.

Pevci Mešanoga pevsoga zborava Avgust Pavel Zveze Slovencev na Madžarskem smo se na tom tabori dobro meli, pa se z veseljom spominjamo toga lepoga srečanja. Vupamo, ka drugo leto pa leko doživemo tej velki svetek lepoga spevanja. Hvala lepa vsem, ki so nam pomagali, da smo leko šli na to srečanje slovenskih pevskih zborov.

Ciril Kozar

njoga Senika. Na to srečanje se pevci vsako leto z veseljom pripravljajo, to je eden nastop, šteroga vsi žmetno čakajo. Naš zbor je skoro na vsakom

delajo v drugi državaj. Poleg domači zborov je nastopilo sedem zborov: dva s Hrvaške, po eden iz Srbije, Bosne in Hercegovine, Italije, Avstrije pa naš

»Sredi domovine« tokrat porabski Slovenec

21. junija v večernih urah je urad za Slovence v zamejstvu in po svetu v Ljubljani gostil porabskega novinarja in pisatelja Dušana Mukiča, ki je na dvorišču sedeža vladne organizacije v prijetnem poletnem ambientu predstavil svojo dvojezično knjigo *Ljubljana skoz' moja očala/Ljubljana skaus aukole moje*.

V okviru niza večerov pod naslovom *Sredi domovine*, v katerem se v prestolnici predstavljajo vidni ustvarjalci z druge strani slovenskih meja, se je z avtorjem iz Madžarske pogovarjala državna sekretarka na uradu Vesna Humar. Tretji sogovornik večera je bil Franci Just, urednik četrstoletne knjižne zbirke *Med Rabo in Muro*, v kateri je bila Mukičeva knjiga – kot jubilejna 25. – tudi objavljena.

Pogovor je tekel o težavah zaradi precejšnjih odstopanj med slovenskim knjižnim jezikom in siromašnim porabskim narečjem, o možnostih in smislu književnega ustvarjanja v domačem govoru, o položaju materinščine v medijih Slovencev na Madžarskem oziroma o vprašanju narodne pripadnosti in drugih zagatah mladih

zamejskih rojakov med študijem v Ljubljani. Literarni večer je potekal v prijateljskem razpoloženju, udeležili so se ga profesorji s Filozofske

Državna sekretarka Vesna Humar je vodila vsebinsko bogat in duhovit pogovor z avtorjem Dušanom Mukičem in urednikom Francijem Justom.

fakultete, sodelavki Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU, nekdanja slovenska veleposlanica v Budimpešti, porabske Slovenke, ki živijo v slovenski prestolnici, ter številni avtorjevi prijatelji.

V avli urada bo razstava o zbirki *Med Rabo in Muro* na ogled še daljši čas.

Uredništvo

Foto Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Nika Pengal in Anže Gallus Petelin, Domžale: samozaložba, 2022

SKRIVNOSTI GOSPODIČNE MEDICINE

Na cvetoči jasi ob robu gozda stojita majhna lesena hiška ter pisan čebelnjak, kjer sestrica in bratec raziskujeta svet čebel in njihovih zdravilnih pridelkov. V knjigi se prepleta zgodba sestrice in brata, ki z željo pomagati prijateljema do čim prejšnjega okrevanja spoznavata skrivnostni svet čebel, pomen sajenja medovitih rastlin ter opravevanja, čistega okolja in navsezadnje koristi čebeljih pridelkov – medu, cvetnega prahu, propolisa, matičnega mlečka, čebeljega voska ...

Naučita se, da je čebelar treba najprej nekaj dati, da lahko one s svojimi pridelki pomagajo nam. Otroško

zgodbo kot priročnik spremljajo strokovne razlage in ilustracije o čebelah ter njihovih pridelkih, razložen je pomen uporabe izdelkov v vsakdanjem življenju posameznika, ki si z njimi lahko izboljša počutje. Avtorica knjige je čebelarka in apiterapevtka, ki s pomočjo čebel pomaga ljudem do izboljšanja zdravja. V knjigi nas ves čas opominja, kako pomembni so v življenju čebel odnosi. Hkrati pa izbrane misli nagovarjajo bralca, da se zamisli tudi nad življenjem in delovanjem človeka v družini in družbi nasploh. Sporoča nam, da je v vsakem panju srce. To srce je matica, kraljica vseh čebel. Sleherna čebela služi matici. Če jo odstranimo iz panja ali če umre, bo kmalu umrla celotna družina. Matica, čebelja kraljica, izloča snov, ki vsako čebelo spodbudi k služenju celoti, zato vsaka posamezna čebela obišče kraljico, da bi se napila te snovi. Ta snov je seveda ljubezen. Čebele so tiste, ki negujejo življenje na našem planetu, življenje v harmoniji z naravo. Soustvarjajo bit svoje družine in okolja. Učijo nas o pomembnosti posameznikovega predavanja in služenja celoti, v kateri so pravzaprav posamezniki ta celota. Čebele se trudijo za širši pogled, za globlje razumevanje sveta. Kažejo nam, da je vse povezano in da mora za dosego skupnega cilja prav vsak opraviti svojo nalogo.

Zadnji del knjige je namenjen odraslim, da spoznajo, kako sebi in svoji družini na naraven način pomagati in izboljšati imunski sistem, ter je hkrati usmeritev, kdo in kako vam lahko pri tem še podrobneje svetuje in pomaga. Čebelji pridelki so namreč visoko koncentrirane, biološko aktivne snovi, za katere je potrebno znanje o pravilni uporabi.

Je lahkotna in poučna knjiga za mladostnike in odrasle.

Pripravila Jana Balažič,

Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota

OPRAVIČILO

Na fotografiji naslovnice v 26. številki manjka skupina Cerkevni zbor Zveze Slovencev Števanovci. Za napako se iskreno opravičujemo.

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek

Založnik:

Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica
Nikoletta Vajda-Nagy
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TOPnet d.o.o.
Kupšinci 49d, 9000 Murska Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava,
Urad predsednika vlade, oddelek za narodnosti,
Zveza Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS
za Slovence v zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za
Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR
ali 52 USD.

Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUHB